

Ирон æвзаджы
конспект
кæстæр къорды

Темæ: « Уазæгауаты аргъаумæ»
«Булкъ»

Хъомылгæнæг:

Кучиты З.В.

И. о. зав. Л. Луи

- Сывсөлсөттү зонгсө ксенын афсөдзы афонтимсө.
- Уарсөхдсөр ксенын сывсөллатты зоньндзинсөдтсө афсөдзсөн йсө афонтсөй иуы тыххсөй.
- Ахуыр ксенын сывсөлсөттү хьусын сөмсө сөмбарын хьомылгсөнсөджы.
- Фарстатсөн хуымсөтсөг хьуыдиадтсөй дзаупп дсөттын.
- Фидар ксенын : хсөдзарон, лыстсөг цсөрсөгойты зоньндзинсөдтсө, халсартсө.
- Сабиты зсөрдсөты сөвзарын ксенын уарзондзинад куыстмсө, сөххуыс ксенын хистсөртсөн.
- Парахат ксенын сывсөлсөттү дзырдуат.

Дзырдуат: уалдзсөг, мигъ, гсөлсөбу, кьсөвда...

Цсөст уынгсө сөрмаг: сюжетон нывтсө, геометрион фигурсөтсө, халсартсө сөмсө дыргьтсө (муляжтсө),хиконд булкъ кьафеттимсө.

Рагьгьоммсө куыст: радзурын аргьау, равдисын архайджитимсө, сывсөлсөттимсө байтауын мыгксөгтсө(булкъ),пластилинсөй сксенын булкъ, коллективон куыст (гсөххсөтсөй) « Булкъ»(уынджыр, бур, хсөрзад).

Ход

Сывсөлсөттсө ксөрсөдзии кьухтыл хсөцгсөйсө ирон цагьдмсө сөрбацыдысты залмсө сөмсө тымбыл зылдсөй сөрлсөууыдысты.Уазджытсөн сөгас цу загьтой

Хь. Ныр та, зсөгьсөм сөгас цу- хурсөн!

Æгас цу,сызгьсөрин хур

Æгас цу, цьсөх арв

Æгас цу,рог дымгсө

Æгас цу,гыццыл бсөлас

Æгас цу, гсөлсөбу

Æгас цу, уалдзсөг.

Хь. Сабитсө, сөртсөкксө цавсөр афсөдзы афон у ?

С. Уалдзсөг.

М. о. зав. М. Локаева

Хъ. Цæмæй йæ базыдтат?

С. Хур тавы, фæзынд цъæх кæрдаг, дидинджытæ, райхæл ысты бындзытæ, къогъотæ, хъындилтæ, гæлæбутæ, æрбатахтысты цъиутæ.

Хъ. Цавæр цъиутæ нæм æрбатахтысты хъарм бастæйæ?

С. Зæрватыкк, дзывылдар, сау цъиу, хърихъуп.

Хъ. Уалдзагыл ис фыст тынг бирæ рæсугъд æмдзæвгæтæ æмæ ма дзы иу цалдæр æрхъуыды кæнæм.

« Уалдзæг »

Æртадысты миттæ,
Бахъæлдзæ и бон
Ихæн арæст хидтæ
Фестадысты дон
Хуссæртты фæзынди
Цъæх-цъæхид кæрдæг
Мæ алыварс æрзылди
Гæлæбу цæрдæг.

« Дзывылдар »

Æнгуырдар-дзывылдар
Кæм хæтыс зымæг?
Цы бæстæ, цы хæхтæ
Фæтæхыс уынæг?

« Зæрватыкк »

Зæрватыкк æнæ хъыг
Æнæ маст цæрæг
Дæ зарæг- на дарæг
Нæ уалдзæг кæнæг!

Хъ. Уалдзæджы адæм садзынц мыгкæгтæ, уыдонæй та æрзайы халсартæ. Æмæ цавæр халсартæ зонут?

С. Къабуска, джитри, бадырджан, уырыдзы, хæдындз.

Хъ. Мæ чъыргъæды ноджыдæр ма ис иу халсар. Уышс-уытисæ байбæусут æмæ йæ базонут.

М. О. зав. К. О. Л. О. М.

Зайы хуымы

Уы æстыр æмæ тымбыл

Ис ын даргъ къæдзил

С. Булкъ.

Хъ. Сабитæ æмæ булчъы тыххæй аргъау нæ зонæм? Нæ зæрдыл ма йæ æрлæууын кæнæм æмæ йæ нæ уазджытæн дæр равдисæм.

Аргъау.

Хъ. Дада ныссахта булкъ. Булкъ æрзади стыр æмæ тымбыл. Дада булкъыл æсхац-æсхац кæны æмæ йын тонын нæ комы. Дада нанамæ дзуры.

Хъ. Куыд бадзырдта дада нанамæ?

С. Рацу, нана, булкъ æртонæм!

Хъ. Нана æрбацыди, æмæ загъта

Н. Мæнæ мæ хæлæрттæ, мæ дыргътæ схæццæ сты, æмæ мын сæ кæд равзарат уæд аххуыс кæндзынæн булкъ тонынмæ.

Нана бузныг загъта сывæллаттæн æмæ булкъ тонынмæ ацыди.

Хъ. Нана хæцы дадайыл, дада булкъыл æсхæц-æсхæц кæнынц æмæ сын тонын нæ комы.

Нана бадзырдта чызгмæ.

Хъ. Куыд бадзырдта нана чызгмæ?

С. Рацу, чызг, булкъ æртонæм!

Хъ. Чызг æрбазгъордта æмæ загъта:

Ч. Кæд мемæ ахъаздыстут уæд ахуыс кæндзынæн булкъ тонынмæ.

Хъазт

Иу- мæ сæр,

Дыууæ- мæ хъустæ,

Иу -мæ фындз,

Дыууæ -мæ руста,

Иу-мæ дзых,

Дыууа -мæ къухтæ,

Иу- мæ ных,

М. В. Зав. Р. Лома

Дыууе- мæ къахта,

Иу мын ноджыдар цастытæ.

Базон, базон чи дæн сæз ?

Мах сестæм лæппутæ сæмæ чызджытæ.

Хъ. Чызг загъта бузныг сæмæ ацыд булкъ тонынмæ.

Чызг хæцы нанайыл, нана дадайыл, дада булкъыл, сæсхац- сæсхац кæнынц сæмæ сын нæ комы.

Хъ. Чызг дзуры куыдзмæ.

Куыд бадзырдта чызг куыдзма?

С. Рацу куыдз булкъ æстонæм!

Хъ. Куыдз æрбазгъордта, сæмæ загъта:

К. Кæд мын хæдзар сараздыстут уæд уын аххуыс кæндзынæн.

Д/И « Сараз куыдзæн хæдзар »

Хъ. Куыдз загъта бузныг сæмæ ацыд булкъ тонынмæ.

Куыдз хæцы чызгыл, чызг нанайыл, нана дадайыл, дада булкъыл сæсхæц-сæсхæц кæнынц сæмæ сын нæ комы.

Хъ. Уæд куыдз быдзырдта гæдымæ. Куыд бадзырдта куыдз гæдымæ?

С. Гæды рацу булкъ æстонæм!

Хъ. Гæды æрбазгъордта сæмæ загъта : мæнæ мæм ис нывтæ сæмæ сæ кæд раст æрымбырд кæнат , уæд аххуыс кæндзынын булкъ тонынмæ.

Д/И « Æрымбырд кæн сæмæ зæгъ ныв »

Гæды загъта бузныг сæмæ ацыд булкъ тонынмæ. Гæды хæцы куыдзыл, куыдз хæцы чызгыл, чызг хæцы нанайыл, нана дадайыл, дада хæцы булкъыл сæсхæц-сæсхæц кæнынц сæмæ сын тонын нæ комы.

Гæды бадзырдта мыстмæ.

Хъ. Куыд бадзырдта гæды мыстмæ?

С. Рацу мыст булкъ æстонæм!

Мыст æрбазгъордта сæмæ загъта « Æз уын æртæккæ зæгъдзынæн уыци-уыцитæ, кæд сæ базонат уæд цæм фæкæсдзынæн:

1. Уарзы мыд, цæры хъæды,

Зымæг фынсæй кæны? (арс)

2. Хæры тæрхъустæ æмæ фыстæ? (бирæгъ)
3. Хонынц æй хъилхъус , уарзы уырыдзы? (тæрхъус)
4. Мыстытæ ахсы, къонайы фарсмæ хуыссы? (гæды)»

Мыст загъта бузныг сывæллæттæн æмæ ацыд булкъ тонынмæ. Мыст хæцы, гæдыйыл, гæды хæцы куыдзыл, куыдз хæцы чызгыл, чызг нанайыл, нана дадайыл, дада булкъыл æсхæц-æсхæц кæнынц æмæ йæ æстыдтой.

Хъ. Сабитæ, мах дæр ма тымбыл алæууæм æмæ булкъ ныссадзæм.

Хъомылгæнæг æмæ сабитæ иумæ дзурынц:

Ныссахтам булкъ,

Æркодтам дон,

Айрæз, айрæз булкъ

Æстыр æмæ тымбыл.

Æрзади булкъ дынджыр-дынджыр.

Алкæй фаг дæр у,

Иумæ йыл æсхæцæм-

Тонæм æй – тонæм,

Æстыдтам ай!

Мæнæ ис нæ булкъ,

Диссаджы булкъ!

Цымæ йæ мидæг та цы ис? (йæ хуылфы къафæттæ)

Кæрон.

Хъ. Чи ныссагъта булкъ? Чи æххуыс кодта дадайæн?

М. о. зав. Л. Сел.

